

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΗ υπ' αριθμ. 201/2019
ΤΟΥ ΝΟΜΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ
Ε' Τμήματος
Συνεδρίαση της 23^{ης} Οκτωβρίου 2019

Σύνθεση:

Πρόεδρος: Μεταξία Ανδροβιτσανέα, Αντιπρόεδρος του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

Μέλη: Κωνσταντίνος Γεωργάκης, Αφροδίτη Κουτούκη, Δήμητρα Κεφάλα, Δημήτριος Μακαρονίδης, Αθηνά Αλεφάντη, και Ιωάννης Χατζηνέκουρας, Νομικοί Σύμβουλοι του Κράτους.

Εισηγήτρια: Αικατερίνη Πουλίδου, Πάρεδρος του Ν.Σ.Κ.

Αριθμός ερωτήματος: Το υπ' αριθμ. πρωτ. ΔΙΔΑΔ/Φ.53β/694/41079/11.12.2018 έγγραφο του Τμήματος Πειθαρχικής Ευθύνης και Δεοντολογίας της Διεύθυνσης Διαχείρισης Ανθρώπινου Δυναμικού του Υπουργείου Διοικητικής Ανασυγκρότησης (νυν Υπουργείου Εσωτερικών).

Περίληψη ερωτήματος: Ερωτάται, ενόψει των κειμένων διατάξεων και του προκύπτοντος από το έγγραφο του ερωτήματος και των στοιχείων που συνοδεύουν αυτό πραγματικού της υποθέσεως το εξής:

Εάν οι υπάλληλοι που υπάγονται στο πεδίο εφαρμογής των διατάξεων των παρ. 2 και 3 του άρθρου 50 του Υπαλληλικού Κώδικα (ν. 3528/2007) και παρ. 2 και 3 του άρθρου 57 του Κώδικα Κατάστασης Δημοτικών και Κοινοτικών Υπαλλήλων (ν. 3584/2007), όπως έχουν αντικατασταθεί και ισχύουν, και δικαιούνται την ειδική άδεια με αποδοχές έως είκοσι δύο (22) εργάσιμων ημερών κατ' έτος ως γονείς υπάλληλοι που έχουν τέκνο που πάσχει από νόσημα το οποίο απαιτεί τακτικές μεταγγίσεις

αίματος ή χρήζει περιοδικής νοσηλείας ή πάσχει από βαριά νοητική στέρηση ή σύνδρομο Down ή Διάχυτη Αναπτυξιακή Διαταραχή (Δ.Α.Δ.), δικαιούται επιπρόσθετα και την προβλεπόμενη στην παρ. 1 του άρθρου 51 του ν. 4075/2012 ειδική γονική άδεια με αποδοχές δέκα (10) εργάσιμων ημερών κατ' έτος που αφορά εργαζόμενους γονείς τέκνου που πάσχει από νόσημα που απαιτεί μεταγγίσεις αίματος και παραγώνων του ή αιμοκάθαρση, από νεοπλασματική ασθένεια, ή χρήζει μεταμόσχευσης ή πάσχει από βαριά νοητική στέρηση ή σύνδρομο Down ή αυτισμό.

Επί του ως άνω ερωτήματος το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους (Ε' Τμήμα) γνωμοδότησε ως ακολούθως:

Ιστορικό.

Από το έγγραφο της ερωτώσας υπηρεσίας και τα στοιχεία του φακέλου που το συνοδεύουν προκύπτει το ακόλουθο πραγματικό:

1. Μόνιμη υπάλληλος ν.π.δ.δ. υπέβαλε στην υπηρεσία της αίτηση με την οποία ζήτησε να λάβει την ειδική γονική άδεια διάρκειας δέκα (10) εργάσιμων ημερών, ως υπάλληλος γονέας τέκνου με αυτισμό, με βάση τις διατάξεις του εδ. β' της παρ. 1 του άρθρου 51 του ν. 4075/2012 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει. Η υπηρεσία απέρριψε το αίτημά της με την αιτιολογία ότι αυτή υπάγεται στις διατάξεις της παρ. 3 του άρθρου 50 του ν. 3528/2007 και έχει ήδη λάβει την άδεια των είκοσι δύο (22) εργάσιμων ημερών, που χορηγείται σε υπαλλήλους με τέκνα που πάσχουν, μεταξύ άλλων, από Διάχυτη Αναπτυξιακή Διαταραχή (Δ.Α.Δ.).

Εξάλλου, μόνιμος υπάλληλος Δήμου υπέβαλε στην υπηρεσία του αίτηση με την οποία ζήτησε να λάβει την ειδική γονική άδεια διάρκειας δέκα (10) εργάσιμων ημερών ως υπάλληλος γονέας τέκνου με αυτισμό, με βάση τις διατάξεις του εδ. β' της παρ. 1 του άρθρου 51 του ν. 4075/2012, όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει. Η υπηρεσία απέρριψε το αίτημά του με την αιτιολογία ότι αυτός υπάγεται στις διατάξεις της παρ. 3 του άρθρου 57 του ν. 3584/2007 και ότι η ειδική γονική άδεια διάρκειας δέκα (10) εργάσιμων ημερών κατ' έτος του άρθρου 51 του ν. 4075/2012 δεν αποτελεί «πρόσθετη ειδική γονική άδεια».

Όπως αναφέρεται στο υπ' αριθμ. πρωτ. ΔΙΔΑΔ/Φ.53β/694/41079/11.12.2018 έγγραφο της ερωτώσας υπηρεσίας, το ανωτέρω ερώτημα τέθηκε προκειμένου αυτή να εκφέρει τις απόψεις της για τον τρόπο εφαρμογής των επίμαχων διατάξεων.

Νομοθετικό πλαίσιο

2. Στο άρθρο 21 παρ. 3 του ισχύοντος Συντάγματος ορίζονται τα εξής:

Άρθρο 21

«3. Το κράτος μεριμνά για την υγεία των πολιτών και παίρνει ειδικά μέτρα για την προστασία της νεότητας, του γήρατος, της αναπηρίας και για την περίθαλψη των απόρων».

3. Στα άρθρα 1 και 50 παρ. 2 και 3 του ν. 3528/2007 «Κύρωση του Κώδικα Κατάστασης Δημοσίων Πολιτικών Διοικητικών Υπαλλήλων και Υπαλλήλων Ν.Π.Δ.Δ.» (Α'26/9.2.2007), όπως η παρ. 3 τροποποιήθηκε με το άρθρο 149 του ν. 4483/2017 (Α'107/31.7.2017), ορίζονται τα ακόλουθα:

Άρθρο 1

«Αρχές του Υπαλληλικού Κώδικα

Σκοπός του παρόντος Κώδικα είναι η καθιέρωση ενιαίων και ομοιόμορφων κανόνων που διέπουν την πρόσληψη και την υπηρεσιακή κατάσταση των πολιτικών διοικητικών υπαλλήλων, σύμφωνα ιδίως με τις αρχές της ισότητας, της αξιοκρατίας και της κοινωνικής αλληλεγγύης και την ανάγκη διασφάλισης της μέγιστης δυνατής απόδοσης κατά την εργασία τους»

ΜΕΡΟΣ Γ΄ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΤ΄ ΑΔΕΙΕΣ ΔΙΕΥΚΟΛΥΝΣΕΩΝ

Άρθρο 50

«Δικαίωμα ειδικής άδειας

1. ...

2. Υπάλληλοι που πάσχουν ή έχουν σύζυγο ή τέκνο που πάσχει από νόσημα το οποίο απαιτεί τακτικές μεταγγίσεις αίματος ή χρήζει περιοδικής νοσηλείας δικαιούνται ειδική άδεια με αποδοχές έως είκοσι δύο (22) εργάσιμες ημέρες το χρόνο. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται μετά από πρόταση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, καθορίζονται τα νοσήματα του προηγούμενου εδαφίου.

3. Η άδεια της προηγούμενης παραγράφου χορηγείται και σε υπαλλήλους που έχουν τέκνα που πάσχουν από βαριά νοητική στέρση ή σύνδρομο Down, καθώς επίσης και

σε υπαλλήλους με τέκνα που πάσχουν από Διάχυτη Αναπτυξιακή Διαταραχή (Δ.Α.Δ.) εφόσον αυτά είναι ανήλικα ή είναι ενήλικα αλλά δεν εργάζονται.»

4. Στα άρθρα 1 και 57 παρ. 2 και 3 του ν. 3584/2007 «Κύρωση του Κώδικα Κατάστασης Δημοτικών και Κοινοτικών Υπαλλήλων» (Α'143/28.6.2007) όπως η παρ. 3 τροποποιήθηκε με το άρθρο 149 του ν. 4483/2017 (Α'107/31.7.2017), ορίζονται τα εξής:

Άρθρο 1

«Αρχές του Κώδικα

Σκοπός του παρόντος Κώδικα είναι η καθιέρωση ενιαίων και ομοιόμορφων κανόνων που διέπουν την πρόσληψη και την υπηρεσιακή κατάσταση των υπαλλήλων των Ο.Τ.Α. Α' Βαθμού, σύμφωνα ιδίως με τις αρχές της ισότητας, της αξιοκρατίας και της κοινωνικής αλληλεγγύης και την ανάγκη διασφάλισης της μέγιστης δυνατής απόδοσης κατά την εργασία τους.»

Ε' ΑΔΕΙΕΣ ΔΙΕΥΚΟΛΥΝΣΕΩΝ

Άρθρο 57

«Δικαίωμα ειδικής άδειας

1. ...

2. Υπάλληλοι που πάσχουν ή έχουν σύζυγο ή τέκνο που πάσχει από νόσημα το οποίο απαιτεί τακτικές μεταγγίσεις αίματος ή χρήζει περιοδικής νοσηλείας, δικαιούνται ειδική άδεια με αποδοχές έως είκοσι δύο (22) εργάσιμες ημέρες το χρόνο. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται μετά από πρόταση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, καθορίζονται τα νοσήματα του προηγούμενου εδαφίου»

3. Η άδεια της προηγούμενης παραγράφου χορηγείται και σε υπαλλήλους που έχουν τέκνα που πάσχουν από βαριά νοητική στέρωση ή σύνδρομο Down, καθώς επίσης και σε υπαλλήλους με τέκνα που πάσχουν από Διάχυτη Αναπτυξιακή Διαταραχή (Δ.Α.Δ.) εφόσον αυτά είναι ανήλικα ή είναι ενήλικα αλλά δεν εργάζονται.»

5. Με την Οδηγία 2010/18/ΕΕ του Συμβουλίου, της 8^{ης} Μαρτίου 2010, σχετικά με την εφαρμογή της αναθεωρημένης συμφωνίας πλαισίου για τη γονική άδεια, που συνήφθη από τις διεπαγγελματικές οργανώσεις BUSINESSSEUROPE, UEAPME,

CEEP και ETUC και στο πλαίσιο των διαπραγματεύσεών τους, οι Ευρωπαίοι κοινωνικοί εταίροι αναθεώρησαν πλήρως τη συμφωνία – πλαίσιο του 1995 για τη γονική άδεια, επί τη βάση της οποίας είχε εκδοθεί η οδηγία 96/34 ΕΚ.

Με την Οδηγία αυτή ορίζονται, μεταξύ άλλων, και τα ακόλουθα:

Άρθρο 4

« Η οδηγία 96/34ΕΚ καταργείται από τις 8 Μαρτίου 2012. Οι αναφορές στην οδηγία 96/34/ΕΚ νοούνται ως αναφορές στην παρούσα οδηγία» ...

Περαιτέρω στο Κεφάλαιο II αυτής, υπό τον τίτλο «Περιεχόμενο», τα μέρη συμφώνησαν και τις ακόλουθες ρήτρες:

«Ρήτρα 1: Αντικείμενο και πεδίο εφαρμογής

1. Η παρούσα συμφωνία ορίζει τις ελάχιστες απαιτήσεις για την διευκόλυνση της συμφιλίωσης των γονικών και των επαγγελματικών ευθυνών των εργαζόμενων γονέων, λαμβάνοντας υπόψη την αυξανόμενη ποικιλομορφία των οικογενειακών δομών, στο πλαίσιο σεβασμού του εθνικού δικαίου, των συλλογικών συμφωνιών και / ή των πρακτικών.
2. Η παρούσα συμφωνία εφαρμόζεται σε όλους τους εργαζόμενους, άνδρες και γυναίκες, που έχουν σύμβαση ή σχέση εργασίας προσδιοριζόμενη από το δίκαιο, τις συλλογικές συμβάσεις και / ή τις πρακτικές που ισχύουν σε κάθε κράτος μέλος.
3. ....

Ρήτρα 2: Γονική άδεια

1. Η παρούσα συμφωνία παρέχει ατομικό δικαίωμα γονικής άδειας σε εργαζόμενους άνδρες και γυναίκες, λόγω γέννησης ή υιοθεσίας παιδιού, έτσι ώστε να μπορούν να ασχοληθούν με το παιδί αυτό, μέχρι μιας ορισμένης ηλικίας που μπορεί να φτάνει μέχρι τα οκτώ έτη και προσδιορίζεται από τα κράτη μέλη και / ή τους κοινωνικούς εταίρους.
2. Η άδεια χορηγείται για περίοδο τουλάχιστον τεσσάρων μηνών και, με σκοπό την ισότητα των ευκαιριών και της μεταχείρισης μεταξύ ανδρών και γυναικών, θα πρέπει καταρχήν να είναι αμεταβίβαστη ....

Ρήτρα 3: Όροι της εφαρμογής

1. Οι προϋποθέσεις πρόσβασης και οι τρόποι εφαρμογής της γονικής άδειας ορίζονται από το δίκαιο και / ή τις συλλογικές συμβάσεις στα κράτη μέλη, ενόσω

τηρούνται οι ελάχιστες απαιτήσεις της παρούσας συμφωνίας. Τα κράτη μέλη και / ή οι κοινωνικοί εταίροι μπορούν συγκεκριμένα: α) ...β) ...γ) ...δ) ...

2. ....

3. Τα κράτη μέλη και / ή και οι κοινωνικοί εταίροι θα πρέπει να αξιολογούν την ανάγκη της προσαρμογής των προϋποθέσεων πρόσβασης και τον τρόπο εφαρμογής της γονικής άδειας στις ανάγκες των γονέων με παιδιά με αναπηρία ή μακροχρόνια ασθένεια

.....

.....

.....

Ρήτρα 8: Τελικές διατάξεις

1. Τα κράτη μέλη μπορούν να εφαρμόζουν ή να θεσπίζουν ευνοϊκότερες διατάξεις από τις προβλεπόμενες στην παρούσα συμφωνία.

2. Η εφαρμογή των παροχών της παρούσας συμφωνίας δεν αποτελεί, σε καμία περίπτωση, επαρκή αιτιολογία για την υποβάθμιση του γενικού επιπέδου προστασίας των εργαζομένων στον τομέα που καλύπτεται από την παρούσα συμφωνία. Αυτό ισχύει με την επιφύλαξη του δικαιώματος των κρατών μελών και / ή των κοινωνικών εταίρων να εισάγουν, λαμβάνοντας υπ' όψιν την εξέλιξη της κατάστασης (συμπεριλαμβανομένης της θέσπισης της αρχής του αμεταβίβαστου), διαφορετικές νομοθετικές, κανονιστικές ή συμβατικές διατάξεις, εφόσον τηρούνται οι ελάχιστες απαιτήσεις που προβλέπονται από την παρούσα συμφωνία 3...4....5...6...7...»

6. Με τις διατάξεις των άρθρων 48 έως 54 του ν. 4075/2012 «Θέματα Κανονισμού Ασφάλισης ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, Ασφαλιστικών φορέων, προσαρμογή της νομοθεσίας στην Οδηγία 2010/18/ΕΕ και λοιπές διατάξεις» (Α' 89) ενσωματώθηκε στο Εθνικό Δίκαιο η προαναφερόμενη Οδηγία 2010/18/ΕΕ του Συμβουλίου της 8^{ης} Μαρτίου 2010.

Ειδικότερα, στα άρθρα 49 παρ.1 και 2, 50 παρ.1,2,3 και 4, 51 παρ.1 και 3 και 54 του ως άνω νόμου, όπως τροποποιήθηκε με τα άρθρα 39 του ν. 4144/2013 (Α'88) και 45 του ν. 4488/2017 (Α'137), ορίζονται τα εξής:

«Άρθρο 49

(ρήτρα 1 της συμφωνίας-πλαίσου

Παράρτημα της Οδηγίας)

Πεδίο εφαρμογής

1. Οι διατάξεις «των άρθρων 48 έως 54» του παρόντος Κεφαλαίου αφορούν στους εργαζόμενους γονείς και ορίζουν τις ελάχιστες απαιτήσεις για τη διευκόλυνση της εναρμόνισης των γονεϊκών και επαγγελματικών τους ευθυνών, λαμβάνοντας υπόψη των αυξανόμενη ποικιλομορφία των οικογενειακών δομών και την ανάγκη προώθηση της ισότητας των ευκαιριών και της μεταχείρισης ανδρών και γυναικών.

2. Οι διατάξεις «των άρθρων 48 έως 54», του παρόντος Κεφαλαίου εφαρμόζονται σε όλους τους εργαζόμενους γονείς, φυσικούς, θετούς ή ανάδοχους που απασχολούνται στον ιδιωτικό, το δημόσιο τομέα, τα Ν.Π.Δ.Δ., τους Ο.Τ.Α. και τον ευρύτερο δημόσιο τομέα, όπως οριοθετείται από τις διατάξεις της παρ. 6 του άρθρου 1 του ν. 1256/1982 (Α'65), με οποιαδήποτε σχέση εργασίας ή μορφή απασχόλησης, συμπεριλαμβανομένων των συμβάσεων μερικής απασχόλησης και ορισμένου χρόνου, των συμβάσεων ή σχέσεων μέσω επιχείρησης προσωρινής απασχόλησης, του άρθρου 115 του ν. 4052/2012 (Α41) και της έμμισθης εντολής, ανεξάρτητα από τη φύση των παρεχόμενων υπηρεσιών.

3....

Άρθρο 50

(ρήτρες 2 έως 4 της συμφωνίας-πλαisiού

Παράρτημα της Οδηγίας)

Γονική άδεια ανατροφής-Δικαιούχοι

Όροι και προϋποθέσεις

1. Ο εργαζόμενος γονέας έχει δικαίωμα γονικής άδειας ανατροφής του παιδιού μέχρις ότου συμπληρώσει την ηλικία των έξι (6) ετών, με σκοπό την εκπλήρωση των ελάχιστων υποχρεώσεων ανατροφής προς αυτό.

2. ....

3. Η γονική άδεια ανατροφής είναι άνευ αποδοχών, χορηγείται εγγράφως για περίοδο τουλάχιστον τεσσάρων (4) μηνών και αποτελεί ατομικό δικαίωμα κάθε γονέα, χωρίς δυνατότητα μεταβίβασης.

4. Η γονική άδεια ανατροφής χορηγείται εφάπαξ ή τμηματικά, με βάση σχετική αίτηση του εργαζόμενου, όπου διευκρινίζεται η έναρξη και η λήξη της .... 5. .... 6. ... 7. ... 8.

...

Άρθρο 51

(ρήτρα 3 παράγραφος 3 και 7

της συμφωνίας – πλαισίου

Παράρτημα της Οδηγίας)

Ειδικές γονικές άδειες

1. Στο φυσικό, θετό ή ανάδοχο γονέα παιδιού ηλικίας έως 18 ετών συμπληρωμένων, το οποίο πάσχει από νόσημα που απαιτεί μεταγγίσεις αίματος και παραγώγων του ή αιμοκάθαρση, από νεοπλασματική ασθένεια, ή χρήζει μεταμόσχευσης χορηγείται ειδική γονική άδεια, διάρκειας δέκα εργάσιμων ημερών κατ' έτος, με αποδοχές, έπειτα από αίτησή του, κατά απόλυτη προτεραιότητα.

Η ανωτέρω άδεια χορηγείται, κατά την ως άνω διαδικασία, και στο φυσικό, θετό ή ανάδοχο γονέα παιδιού ηλικίας έως δεκαοκτώ (18) ετών συμπληρωμένων, το οποίο πάσχει από βαριά νοητική στέρηση ή σύνδρομο Down ή αυτισμό.

2. ...

3. Οι άδειες των παραγράφων 1 και 2 αποτελούν ατομικό δικαίωμα του κάθε γονέα, χορηγούνται, χωρίς άλλη προϋπόθεση, πέραν των σχετικών διευκολύνσεων που παρέχονται από άλλες διατάξεις στους εργαζόμενους γονείς για οικογενειακούς λόγους και αφού εξαντληθούν συναφή δικαιώματα με αποδοχές, πλην της ετήσιας κανονικής άδειας.

Άρθρο 54

(ρήτρα 8 της συμφωνίας – πλαισίου

Παράρτημα της Οδηγίας)

Τελικές διατάξεις

1. Από την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου καταργείται κάθε γενική ή ειδική διάταξη που ρυθμίζει δυσμενέστερα τα θέματα του παρόντος, καθώς και οι διατάξεις των άρθρων 5 και 6 του ν. 1483/1984 (Α 153) και του άρθρου 25 του ν. 2639/1998

2. Δεν θίγονται με τον παρόντα νόμο ειδικές διατάξεις νόμων, διαταγμάτων, κανονισμών, Συλλογικών Συμβάσεων Εργασίας, Διαιτητικών Αποφάσεων ή συμφωνιών εργοδοτών και εργαζομένων που ρυθμίζουν ευνοϊκότερα θέματα γονικής άδειας ανατροφής παιδιών.

3. Με συλλογικές συμβάσεις εργασίας, διαιτητικές αποφάσεις, κανονισμούς εργασίας ή συμφωνίες εργοδοτών και εργαζομένων μπορεί να τίθενται ευνοϊκότεροι όροι για τα ζητήματα του παρόντος κεφαλαίου.

4. Η γονική άδεια «των άρθρων 50 και 51», του παρόντος νόμου δεν καταργεί και δεν επηρεάζει τη χορήγηση άλλων δικαιωμάτων που αφορούν στη διευκόλυνση των γονέων για την ανατροφή του παιδιού, για το θηλασμό και τη φροντίδα του παιδιού ή για λόγους που συνδέονται με την οικογένεια».

Σημειώνεται εξάλλου ότι στην αιτιολογική έκθεση του ν. 4075/2012 (Κεφάλαιο Ζ' Άρθρα 50 έως 56) στο μεν Κεφάλαιο Α. Γενικό Μέρος διαλαμβάνεται ότι: «Σκοπός του παρόντος είναι η ενσωμάτωση διατάξεων της Οδηγίας 2010/18/ΕΕ του Συμβουλίου της 8^{ης} Μαρτίου 2010, σχετικά με την εφαρμογή της αναθεωρημένης συμφωνίας πλαισίου για τη γονική άδεια η οποία συνήφθη στις 18 Ιουνίου 2009 από τις διακλαδικές οργανώσεις των Ευρωπαϊών κοινωνικών εταίρων (BUSINESSEUROPE, UEAPME, CEEP και ETUC) (στο εξής «η Οδηγία»), ως προς τις ελάχιστες απαιτήσεις του παραρτήματος. Ο Έλληνας νομοθέτης επιδιώκει με τις διατάξεις του παρόντος να συμπληρώσει και να επικαιροποιήσει την ισχύουσα νομοθεσία για τα θέματα της εναρμόνισης της επαγγελματικής και οικογενειακής ζωής, στα σημεία που αυτή υπολείπεται των απαιτήσεων της οδηγίας...».

Ερμηνεία και Εφαρμογή διατάξεων

7. Στο έκτο κεφάλαιο του ισχύοντος Υπαλληλικού Κώδικα (ν. 3528/2007) με τον τίτλο «Άδειες διευκολύνσεων» περιλαμβάνονται διατάξεις (άρθρα 50 έως 53), με τις οποίες θεσμοθετούνται άδειες με αποδοχές για διευκολύνσεις υπαλλήλων σε ειδικές περιπτώσεις όπως γάμου ή θανάτου άμεσου συγγενούς, σε περιπτώσεις ανάγκης μεταγγίσεων αίματος σε υπαλλήλους ή τα τέκνα τους ή άλλου νοσήματος που χρήζει περιοδικής νοσηλείας, σε περιπτώσεις υπαλλήλων που έχουν τέκνα που πάσχουν από βαριά νοητική στέρηση ή σύνδρομο Down ή Διάχυτη Αναπτυξιακή Διαταραχή (Δ.Α.Δ.), άδειες για άτομα με ειδικές ανάγκες, καθώς επίσης και άδειες μητρότητας και άδειες για διευκολύνσεις υπαλλήλων με οικογενειακές υποχρεώσεις.

Μεταξύ των αδειών, που θεσμοθετήθηκαν με τις ως άνω διατάξεις είναι και η άδεια έως είκοσι δύο (22) εργάσιμες ημέρες κατ' έτος, που χορηγείται σε υπαλλήλους που πάσχουν ή έχουν τέκνα, που πάσχουν από νοσήματα, που χρήζουν τακτικών μεταγγίσεων αίματος ή περιοδικής νοσηλείας (παρ. 2 άρθρου 50 Υ.Κ.), ή έχουν τέκνα, που πάσχουν από βαριά νοητική στέρηση ή σύνδρομο Down ή Διάχυτη Αναπτυξιακή Διαταραχή (Δ.Α.Δ.) (παρ. 3 άρθρου 50 Υ.Κ.).

Η ανωτέρω άδεια που χορηγείται με τις διατάξεις των παρ. 2 και 3 του άρθρου 50 για ειδικούς λόγους υγείας, είναι «ειδική» σε σχέση με την «κανονική», διότι υπαγορεύεται από «ειδικούς» λόγους, δηλαδή διαφορετικούς από εκείνον για τον οποίο χορηγείται η κανονική άδεια (άρθρα 48-49). Η άδεια αυτή αποτελεί έκφραση των αρχών του άρθρου 1 του Υ.Κ. και ιδίως της αρχής της «κοινωνικής αλληλεγγύης» (Α. Τάχου, Ι.Συμεωνίδη, Ερμηνεία Υπαλληλικού Κώδικα, 2007, άρθρο 50 σελ. 781). Εξάλλου, οι ανωτέρω διατάξεις συνιστούν ειδικότερη μορφή της επιτασσομένης με το άρθρο 21 παρ. 3 του Συντάγματος κρατικής μέριμνας για την υγεία των πολιτών (βλ. Γνμδ Ν.Σ.Κ. 19/2009). Τα ανωτέρω ισχύουν για την ταυτότητα του νομικού λόγου και για την ειδική άδεια που χορηγείται με τις διατάξεις των παρ. 2 και 3 του άρθρου 57 του ν. 3584/2007 «Κύρωση του Κώδικα Κατάστασης Δημοτικών και Κοινοτικών Υπαλλήλων».

Προκειμένου να χορηγηθεί η άδεια της παρ. 2 του άρθρου 50 του Υ.Κ. θα πρέπει οι δικαιούμενοι αυτήν υπάλληλοι να προσκομίσουν στην υπηρεσία τους γνωμάτευση της πρωτοβάθμιας υγειονομικής επιτροπής, με την οποία θα πιστοποιείται αιτιολογημένα ότι η πάθηση, από την οποία πάσχουν οι ίδιοι ή κάποιο τέκνο τους χρήζει τακτικών μεταγγίσεων αίματος ή περιοδικής νοσηλείας που πραγματοποιείται σε συγκεκριμένο (δημόσιο ή ιδιωτικό) νοσηλευτήριο, καθώς και το χρονικό διάστημα, για το οποίο απαιτείται η νοσηλεία αυτή (βλ. ανωτέρω Γνμδ Ν.Σ.Κ και υπ' αριθμ. ΔΙΔΑΔ/Φ.51/538/12254/4.5.2007 εγκύκλιο της Γενικής Δ/σης Κατάστασης Προσωπικού-Δ/ση Διοίκησης Ανθρωπίνου Δυναμικού του Υπουργείου Εσωτερικών Δημόσιας Διοίκησης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης). Ενώ, για τη χορήγηση της άδειας της παρ.3 του ανωτέρω άρθρου θα πρέπει αυτοί να προσκομίζουν στην υπηρεσία τους σχετική γνωμάτευση από δημόσιο Ιατροπαιδαγωγικό Κέντρο ή Παιδοψυχιατρικό Τμήμα δημόσιου νοσοκομείου (βλ. υπ' αριθμ. ΔΙΔΑΔ/Φ.53 β/599/35423/27.11.2017 και ΔΙΔΑΔ/Φ.69/94/οικ.27322/8.8.2017 εγκυκλίου της Γενικής Δ/σης Ανθρωπίνου Δυναμικού-Δ/ση Διαχείρισης Ανθρωπίνου Δυναμικού του Υπουργείου Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης).

8. Στις ρήτρες 1,2,3 και 8 της αναθεωρημένης συμφωνίας πλαίσιο για τη γονική άδεια, η οποία τέθηκε σε ισχύ το 2010 με την οδηγία 2010/18/ΕΕ του Συμβουλίου της 8.3.2010, προβλέπεται ότι η παρούσα συμφωνία ορίζει τις ελάχιστες απαιτήσεις για τη διευκόλυνση της συμφιλίωσης των γονικών και των επαγγελματικών ευθυνών των εργαζομένων γονέων, ότι εφαρμόζεται σε όλους τους εργαζόμενους, άνδρες και

γυναίκες που έχουν σύμβαση ή σχέση εργασίας προσδιοριζόμενη από δίκαιο, τις συλλογικές συμβάσεις και / ή τις πρακτικές που ισχύουν σε κάθε κράτος μέλος, ότι με αυτήν παρέχεται ατομικό δικαίωμα γονικής άδειας σε εργαζόμενους άνδρες και γυναίκες, λόγω γέννησης ή υιοθεσίας παιδιού, έτσι ώστε να μπορούν να ασχοληθούν με το παιδί αυτό, μέχρι μιας ορισμένης ηλικίας που μπορεί να φτάνει μέχρι τα οκτώ έτη και προσδιορίζεται από τα κράτη μέλη και / ή τους κοινωνικούς εταίρους, ότι τα κράτη μέλη και / ή οι κοινωνικοί εταίροι θα πρέπει να αξιολογούν την ανάγκη της προσαρμογής των προϋποθέσεων πρόσβασης και των τρόπων εφαρμογής της γονικής άδειας στις ανάγκες των γονέων με παιδιά με αναπηρία ή μακροχρόνια ασθένεια, και ότι τα κράτη μέλη μπορούν να εφαρμόζουν ή να θεσπίζουν ευνοϊκότερες διατάξεις από τις προβλεπόμενες της συμφωνίας.

9. Με τις διατάξεις των άρθρων 48 έως 54 του ν. 4075/2012, - με τον οποίο ενσωματώθηκε στο Εθνικό Δίκαιο η Οδηγία 2010/18/ΕΕ του Συμβουλίου της 8^{ης} Μαρτίου 2010, σχετικά με την εφαρμογή της αναθεωρημένης συμφωνίας πλαισίου για τη γονική άδεια εργαζομένων -, που εφαρμόζονται σε όλους τους εργαζόμενους γονείς, που απασχολούνται στον ιδιωτικό, το δημόσιο τομέα, τα Ν.Π.Δ.Δ., τους Ο.Τ.Α. και τον ευρύτερο δημόσιο τομέα, με οποιαδήποτε σχέση εργασίας ή μορφή απασχόλησης, ορίζεται ότι ο εργαζόμενος γονέας έχει, εκτός από δικαίωμα γονικής άδειας ανατροφής τέκνων (άρθρο 50 του ανωτέρω νόμου) και δικαίωμα ειδικής γονικής άδειας διάρκειας δέκα (10) εργάσιμων ημερών κατ' έτος, με αποδοχές, λόγω σοβαρών νοσημάτων τέκνου του ηλικίας έως 18 ετών συμπληρωμένων, το οποίο πάσχει είτε από νόσημα που απαιτεί μεταγγίσεις αίματος και παραγώγων του ή αιμοκάθαρση, από νεοπλασματική ασθένεια ή χρήζει μεταμόσχευσης (εδ. α παρ.1 άρθρου 51 του ανωτέρω νόμου) είτε από βαριά νοητική στέρηση ή σύνδρομο Down ή αυτισμό, η οποία χορηγείται έπειτα από αίτησή του, κατά απόλυτη προτεραιότητα (εδ. β' παρ.1 άρθρου 51 του ανωτέρω νόμου).

Η εν λόγω ειδική γονική άδεια λόγω σοβαρών νοσημάτων τέκνων (βλ. αιτιολογική έκθεση του άρθρου 45 του ν. 4488/2017 με το οποίο στην παρ. 1 του άρθρου 51 του ν. 4075/2012 προστέθηκε δεύτερο εδάφιο) χορηγείται στον εργαζόμενο γονέα χωρίς άλλη προϋπόθεση, πέραν των σχετικών διευκολύνσεων που παρέχονται από άλλες διατάξεις στους εργαζόμενους γονείς για οικογενειακούς λόγους και αφού εξαντληθούν συναφή δικαιώματα με αποδοχές, πλην της ετήσιας κανονικής άδειας (παρ. 3 του ανωτέρω άρθρου), ενώ εξάλλου η χορήγησή της δεν καταργεί και δεν

επηρεάζει τη χορήγηση άλλων δικαιωμάτων που αφορούν στη διευκόλυνση των γονέων για την ανατροφή του παιδιού, για το θηλασμό και τη φροντίδα του παιδιού ή για λόγους που συνδέονται με την οικογένεια (παρ. 4 άρθρου 54 του ανωτέρω νόμου).

Στο σημείο αυτό σημειώνονται, παρενθετικά κατά τρόπο ενδεικτικό «άλλες» διευκολύνσεις, που παρέχονται στον γονέα υπάλληλο που εμπίπτει στις διατάξεις του Υπαλληλικού Κώδικα ή του Κώδικα Κατάστασης Δημοτικών και Κοινοτικών Υπαλλήλων (ν. 3584/2007) για οικογενειακούς λόγους ή για την προστασία της μητρότητας όπως είναι η άδεια ανατροφής τέκνου, το μειωμένο ωράριο εργασίας, η απουσία από την υπηρεσία για την παρακολούθηση της σχολικής επίδοσης των τέκνων, η άδεια ασθενείας τέκνων (άρθρο 53 του Υ.Κ. και 60 του ν. 3584/2007) και η άδεια μητρότητας (άρθρο 52 του Υ.Κ. και 59 του ν. 3584/2007).

Δεδομένου του διαφορετικού σκοπού τον οποίο εκάστη των ανωτέρω διευκόλυνση εξυπηρετεί σε σχέση με την ειδική γονική άδεια λόγω σοβαρών νοσημάτων τέκνων γονέων υπαλλήλων της παρ. 1 του άρθρου 51 του ν. 4075/2012 είναι δυνατόν αυτή ως διακεκριμένη των προαναφερομένων διευκολύνσεων να χορηγηθεί επιπλέον των ανωτέρω (πρβλ ΔΕΚ C-12/2017 σκ. 37, C-342/2001 Merino Gomez σκ. 32 και 33, με τις οποίες κρίθηκε ότι άδεια χορηγούμενη βάσει του δικαίου της Ένωσης δεν μπορεί να θίξει το δικαίωμα λήψεως άλλης άδειας χορηγούμενης βάσει του δικαίου αυτού, η οποία επιδιώκει διαφορετικό σκοπό από την πρώτη).

Αντίθετα, η άδεια που χορηγείται με τις διατάξεις των παρ. 2 και 3 του άρθρου 50 του Υ.Κ. και παρ. 2 και 3 του άρθρου 57 του ν. 3584/2007 για ειδικούς λόγους υγείας τέκνων γονέων υπαλλήλων είναι όμοια διευκόλυνση (κι όχι συναφής) με την ειδική γονική άδεια λόγω σοβαρών νοσημάτων τέκνων της παρ. 1 του άρθρου 51 του ν. 4075/2012. Και τούτο διότι αμφότερες οι παραπάνω διευκολύνσεις, ανεξαρτήτως του τίτλου που ο νόμος δίδει σε εκάστη είτε ως ειδική άδεια στην περίπτωση των ανωτέρω Κωδίκων είτε ως ειδική γονική άδεια στην περίπτωση του ν. 4075/2012, εξυπηρετούν, κατά τα διδάγματα της κοινής πείρας, την εκπλήρωση του ίδιου σκοπού που είναι η χορήγηση άδειας για την αντιμετώπιση ίδιων σοβαρών νοσημάτων τέκνων γονέων υπαλλήλων, εφόσον ευλόγως σύμφωνα με το πνεύμα και το σκοπό που οι διατάξεις των παρ. 2 και 3 του άρθρου 50 του Υ.Κ. και παρ. 2 και 3 του άρθρου 57 του ν. 3584/2007 εξυπηρετούν, στην έννοια του νοσήματος «το οποίο απαιτεί τακτικές μεταγγίσεις αίματος ή χρήζει περιοδικής νοσηλείας» δύναται να συμπεριληφθεί και το νόσημα «που απαιτεί μεταγγίσεις αίματος και παραγώγων του ή

αιμοκάθαρση», η «νεοπλασματική ασθένεια» και το νόσημα που «χρήζει μεταμόσχευσης» (εδ α' παρ. 1 του άρθρου 51 του ν. 4075/2012), καθώς στην τελευταία αυτή περίπτωση λόγω της ανάγκης μεταμόσχευσης το υπό μεταμόσχευση όργανο ήδη βρίσκεται σε έκπτωση λειτουργίας, γεγονός που καθιστά αναγκαία την περιοδική νοσηλεία σε νοσοκομειακή μονάδα προκειμένου να παρασχεθεί στο νοσούντα η κατάλληλη νοσηλευτική υποστήριξη ως υποψήφιου λήπτη οργάνου υπό μεταμόσχευση. Εξάλλου στην έννοια της «Διάχυτης Αναπτυσιακής Διαταραχής (Δ.Α.Δ.) συμπεριλαμβάνεται και ο «αυτισμός» (εδ β' παρ. 1 του άρθρου 51 του ν. 4075/2012).

Συνεπώς, εφόσον οι ως άνω διατάξεις αφορούν στο ίδιο ρυθμιστικό αντικείμενο και εξυπηρετούν τον ίδιο σκοπό, η εν λόγω ειδική γονική άδεια λόγω σοβαρών νοσημάτων τέκνων της παρ. 1 του άρθρου 51 του ν. 4075/2012 δεν είναι δυνατόν να χορηγηθεί επιπλέον της για ειδικούς λόγους υγείας τέκνων γονέων υπαλλήλων άδειας των παρ. 2 και 3 του άρθρου 50 του Υ.Κ. και παρ. 2 και 3 του άρθρου 57 του ν. 3584/2007 (πρβλ. Γνμδ Ν.Σ.Κ 241/2018 σελ. 12^η και 401/2007 σελ. 3^η).

10. Οι διατάξεις της παρ. 1 του άρθρου 51 του ν. 4075/2012 δεν ευρίσκουν πεδίο εφαρμογής στους γονείς υπαλλήλους που εμπίπτουν στις διατάξεις του Υπαλληλικού Κώδικα ή του Κώδικα Κατάστασης Δημοτικών και Κοινοτικών Υπαλλήλων (ν. 3584/2007) δεδομένων των ήδη υπαρχουσών ευνοϊκότερων ίδιων κατ' αντικείμενο ρυθμίσεων των ανωτέρω Κωδίκων με τις διατάξεις των παρ. 2 και 3 του άρθρου 50 του Υ.Κ. και παρ. 2 και 3 του άρθρου 57 του ν. 3584/2007, με τις οποίες καλύπτονται κατά πολύ οι ελάχιστες απαιτήσεις του ν. 4075/2012 και υλοποιούνται έτσι οι σκοποί της Οδηγίας για την ανάγκη προσαρμογής των προϋποθέσεων πρόσβασης και των τρόπων εφαρμογής της γονικής άδειας στις ανάγκες των γονέων παιδιών με αναπηρία ή μακροχρόνια ασθένεια, καθώς παρέχουν σε αυτούς δικαίωμα απόληψης άδειας με αποδοχές έως είκοσι δύο (22) εργάσιμες ημέρες κατ' έτος, εφόσον αυτά είναι ανήλικα ή είναι ενήλικα αλλά δεν εργάζονται.

Συμπερασματικά, οι γονείς υπάλληλοι που εμπίπτουν στις διατάξεις των ανωτέρω Κωδίκων και δικαιούνται την για ειδικούς λόγους υγείας τέκνων άδεια δεν δικαιούνται επιπρόσθετα και την ειδική γονική άδεια λόγω σοβαρών νοσημάτων τέκνων των διατάξεων της παρ. 1 του άρθρου 51 του ν. 4075/2012, καθώς η τελευταία δεν αποτελεί νέο δικαίωμα που κατά πρώτον θεσπίζεται με το νόμο αυτό, ώστε να τίθεται ζήτημα επιπλέον χορήγησής της, αφού με τις προαναφερόμενες διατάξεις των

ανωτέρω Κωδίκων ο εθνικός νομοθέτης είχε ήδη προβλέψει τη χορήγηση ειδικής άδειας για την αντιμετώπιση των ίδιων νοσημάτων τέκνων γονέων υπαλλήλων με αυτά των διατάξεων της παρ. 1 του άρθρου 51 του ν. 4075/2012 και μάλιστα με ευνοικότερες διατάξεις. Εξάλλου, δεν τίθεται ζήτημα σωρευτικής εφαρμογής των διατάξεων των ανωτέρω Κωδίκων και των διατάξεων της παρ. 1 του άρθρου 51 του ν. 4075/2012, καθόσον όπως έχει γίνει δεκτό η ικανοποίηση δικαιώματος για το οποίο συντρέχουν περισσότερες της μιας διατάξεις γίνεται δια της εφαρμογής της ευνοικότερης (πρβλ. Γνμδ Ν.Σ.Κ Ολομ. 80/2016 σκ.34 β.).

Απάντηση

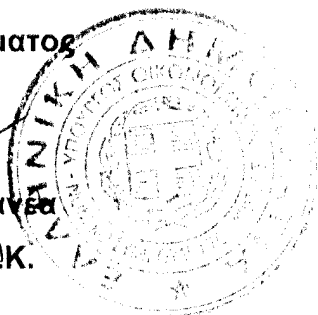
11. Ενόψει των προκτεθέντων, στο ανωτέρω ερώτημα αρμόζει κατά την ομόφωνη γνώμη του Τμήματος, η απάντηση ότι οι γονείς υπάλληλοι που εμπίπτουν στις διατάξεις του Υπαλληλικού Κώδικα (ν. 3528/2007) ή του Κώδικα Κατάστασης Δημοτικών και Κοινοτικών Υπαλλήλων (ν. 3584/2007) και δικαιούνται την οριζόμενη με τις διατάξεις των παρ. 2 και 3 του άρθρου 50 του Υ.Κ. και παρ. 2 και 3 του άρθρου 57 του ν. 3584/2007 ειδική άδεια με αποδοχές διάρκειας έως είκοσι δύο (22) εργάσιμων ημερών κατ' έτος, δεν δικαιούνται επιπρόσθετα και την προβλεπόμενη με τις διατάξεις της παρ. 1 του άρθρου 51 του ν. 4075/2012 ειδική γονική άδεια με αποδοχές διάρκειας δέκα (10) εργάσιμων ημερών κατ' έτος, καθώς οι ως άνω διατάξεις αφορούν στο ίδιο ρυθμιστικό αντικείμενο. Στην περίπτωση αυτή οι διατάξεις της παρ. 1 του άρθρου 51 του ν. 4075/2012 δεν ευρίσκουν πεδίο εφαρμογής, δεδομένης της ευνοικότερης ρύθμισης του επίμαχου ζητήματος με τις διατάξεις των παρ. 2 και 3 του άρθρου 50 του Υ.Κ. και παρ. 2 και 3 του άρθρου 57 του ν. 3584/2007.

Θεωρήθηκε

Αθήνα, 01-11-2019

Η Πρόεδρος του Τμήματος

Μεταξία Ανδροβιτισάνη
Αντιπρόεδρος Ν.Σ.Κ.

Η Εισηγήτρια

Αικατερίνη Πουλίδου
Πάρεδρος του Ν.Σ.Κ.